

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja työvoimapalvelu-uudistuksen yhtymäkohdat

Mira Karppanen

31.5.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kotoutuja-asiakkaan palveluprosessin käynnistyminen

- Nykyisin kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.
  - Jatkossakin myös sote-palvelut edistävät kotoutumista, vaikka niiden järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle 2023.
- Nykyisin alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma on laadittu maahanmuuttajan sekä kunnan ja/tai TE-toimiston kanssa.
  - Kotoutumissuunnitelma laaditaan työllistymissuunnitelman sijaan.
  - Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan työnhakua tukevista palveluista ja haettavien työmahdollisuuksien määrästä. Jokaisen työnhakijan palvelutarve ja hakuvelvoite arvioidaan yksilöllisesti.
- Jos asiakkaan osaaminen ja ammattitaito ovat ajan tasalla, työväilytys on ensisijainen palvelu. Jos osaamisessa ja ammattitaidossa on puutteita, ohjataan työvoimakoulutukseen, omaehtoinen opiskeluun työttömyysetuudella tuettuna, palkkatuetuun työhön tai oppisopimuskoulutukseen.
- Kotoutuja-asiakkaalla voi olla puutteita erityisesti kielitaidossa, ulkomailla suoritettuja tutkintoja täytyy tunnistaa, koulutusta täydentää tai hankkia kokonaan uusi ammattitutkinto.

Tilannekuva

Kotoutumislain uudistusten aikataulu

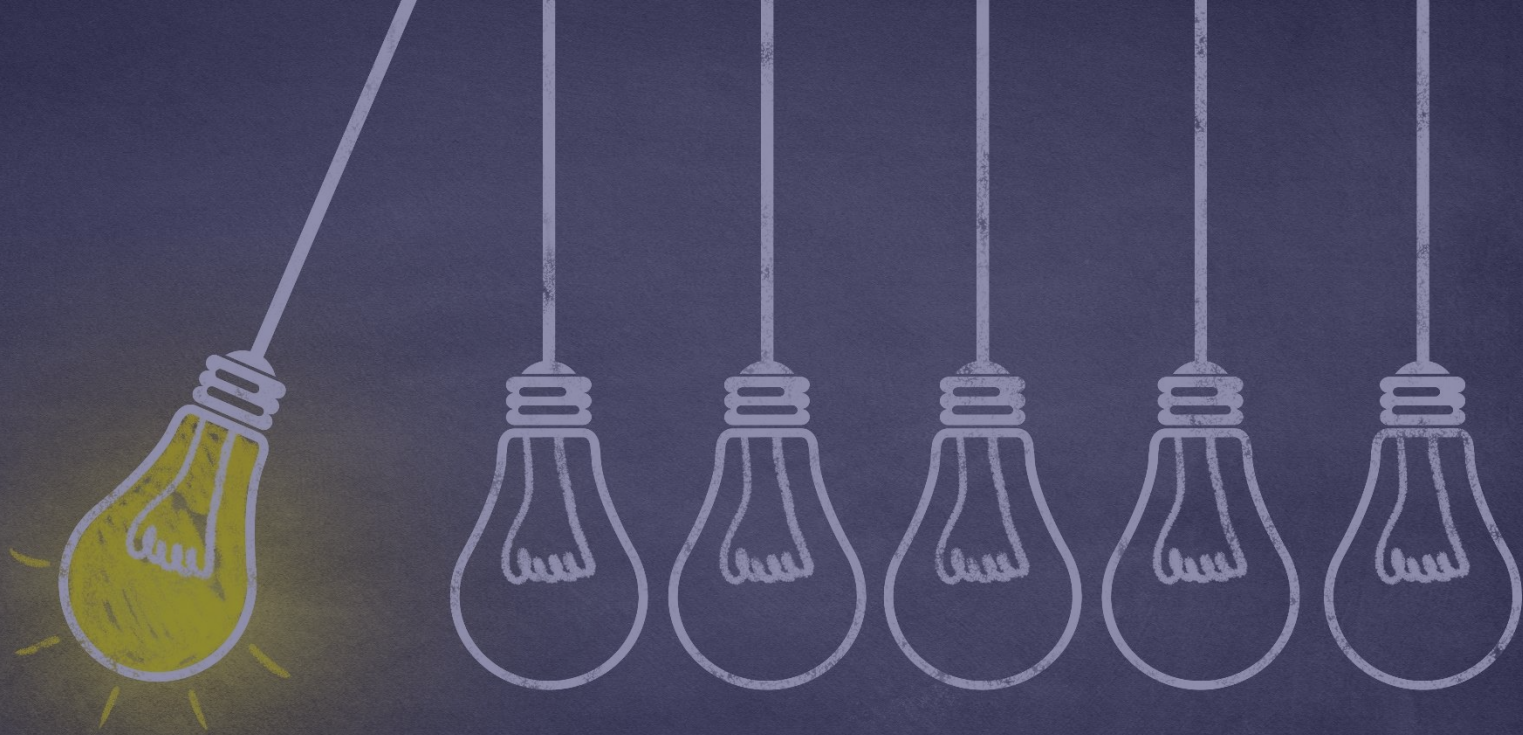
- **Eduskunnan kannanotto (TrVM 6/2018 vp– O 10/2017 vp)**
- **Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista**
  - Selonteko annettu eduskunnalle kesäkuu 2021
  - Selonteon eduskuntakäsittely syyskuu 2021 – huhtikuu 2022
  - Eduskunnan hallintovaliokunnan mietintö selonteosta huhtikuu 2022
- **Ns. mini-HE TYP-lain ja kotoutumislain muuttamisesta**
  - Lausuntokierros 22.2.-5.4.2022, Kuthanek 26.4.2022
  - Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle 25.5.2022
  - Lakiehdotusten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023 (sote-uudistus)
- **Kotoutumislain kokonaisuudistus**
  - Lausuntokierros 2.5.-10.6.2022
  - Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syys-lokakuussa 2022
  - Lain on tarkoitus tulla voimaan 2024 loppupuolella (työvoimapalvelu-uudistus)

Ensi vuoden alusta voimaan tarkoitetut kotoutumislain muutokset (ns. Mini-HE) perustuvat sote-järjestämisvastuun siirtoon hyvinvointialueille ja koskevat hyvinvointialueiden roolia kotoutumisen edistämässä.

”

Kotoutumislain kokonaisuudistus pohjautuu valtioneuvoston selonteon käsittelyyn eduskunnassa sekä toimintaympäristön muutosten (erityisesti työvoimapalvelu-uudistus) huomioimiseen.

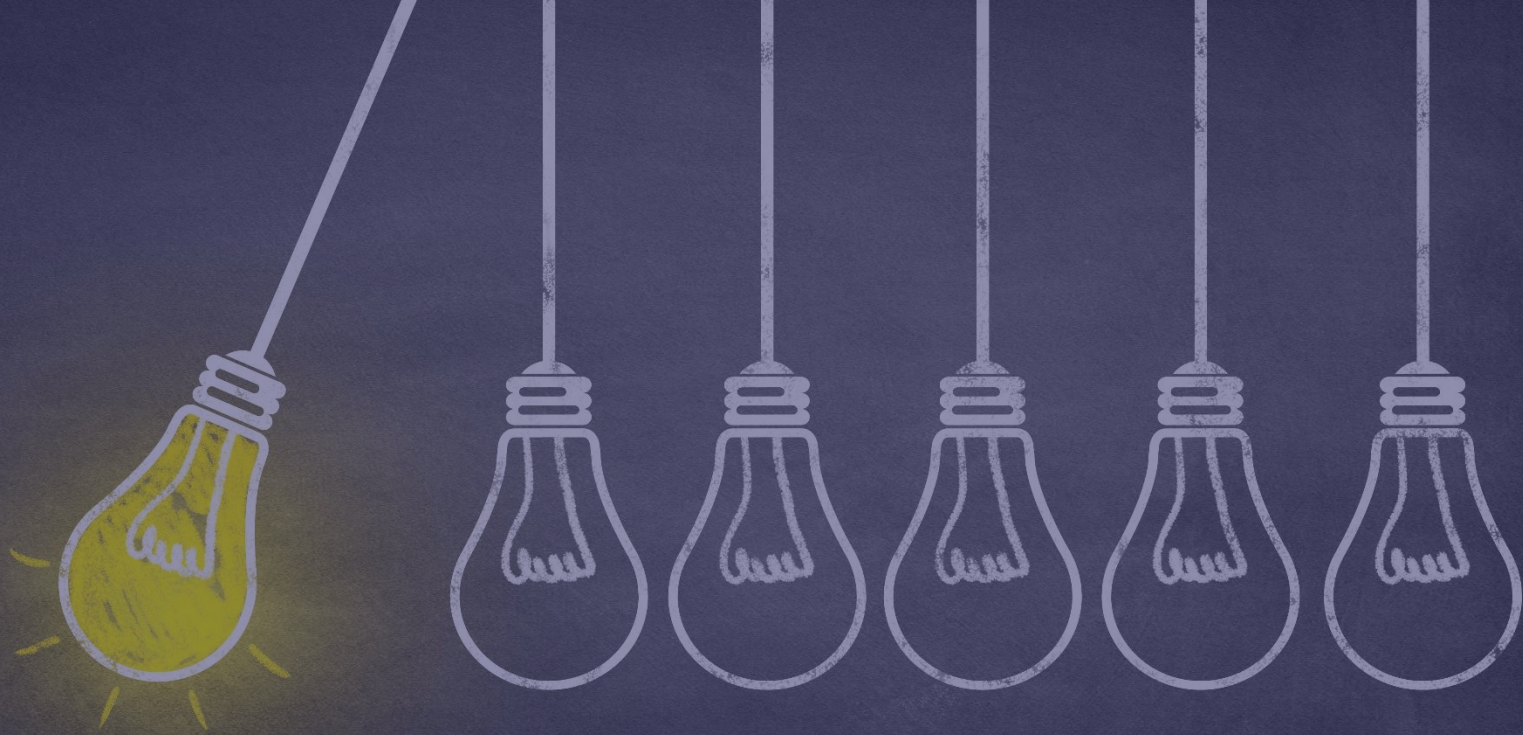
Keskeiset esitykset – Mini-HE

Mini-HE:n esitykset kotoutumislakiin

- Rahoituksen tasoon valtiontaloudessa ei esitetä muutoksia. Kotoutumislain mukainen kustannusten korvausjärjestelmä esitetään säilytettävän nykyisen kaltaisena, mutta kotoutumisen edistämisestä aiheutuvia kustannuksia korvattaisiin kuntien ja Kansaneläkelaitoksen lisäksi hyvinvointialueille.
  - Laskennallinen korvaus jaettaisiin kunnan ja hyvinvointialueen välillä, tarkemmista korvauksista säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella, josta järjestettäisiin erillinen lausuntokierros syksyllä 2022
  - ELY:n ja kunnan väliset korvaussopimukset muutettaisiin päätöksiksi hallinnollisen taakan vähentämiseksi
- Hyvinvointialue voisi osallistua alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laadintaan, jos maahanmuuttajalla olisi tarve yhteen sovittaa TE-toimiston tai kunnan sekä hyvinvointialueen palveluita (TE-toimiston tai kunnan pyynnöstä)
  - Ilman huoltajaa tulleen alaikäisen kotoutumissuunnitelma tehtäisiin kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä
- Esitetään alaikäisten ilman huoltajaa tulleiden lasten asumisen järjestämisvastuun siirtoa kunnalta hyvinvointialueelle. Perheryhmäkotitoiminnasta ei kuitenkaan tehtäisi vielä tässä kohtaa sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa.
  - Hyvinvointialueen tulisi kuulla kuntaa perheryhmäkodin perustamisessa sekä kunnan hyvinvointialuetta maahanmuuttajan kuntaan osoittamisessa, kun on ilmeisiä sote-tarpeita
- Esitetään sääntelyä viranomaisten välisestä yhteistyöstä sekä tiedonsaantisääntelyä hyvinvointialueen ja muiden viranomaisten välillä.

Keskeiset esitykset - Kokonaisuudistus

Ohjaus ja neuvonta

- Matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan saatavuuden vahvistaminen kaikille Suomeen muuttaneille maahanmuuton perusteesta, elämäntilanteesta tai maassa asutusta ajasta riippumatta.
- Esityksellä vahvistetaan tiedon lisääntymistä suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta ja kaikkien kohderyhmien tavoittamista kotoutumista edistävään toimintaan ja tarkoituksenmukaisiin palveluihin.

Kotoutumishjelma tehostaa siirtymää töihin tai koulutukseen

- Kunnan kotoutumishjelma olisi kunnan järjestämä maahanmuuttajan maahanmuuton alkuvaiheen palvelukokonaisuus
- Kotoutumislaissa säädettäisiin kotoutumishjelman vähimmäissisällöistä (osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio, kotoutumiskoulutus ja kielitestausta, muuta koulutusta ja palveluita, ohjausta ja neuvontaa, ohjelman päättyessä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen päättöarviointi sekä jatko-ohjaus työ- ja elinkeinoelämään, koulutukseen tai tarpeellisiin palveluihin)
- Kunta voisi kehittää myös omia palveluitaan kotoutumishjelman osaksi
- Kunnan kotoutumishjelmassa tulisi huomioida monialaisuus sekä yhteistyö järjestöjen ja työnantajien kanssa

Yksilöllinen kotoutumissuunnitelma kotoutumisen tueksi

- Jatkossa kunnassa laadittaisiin osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma sekä työnhakijoille että työvoiman ulkopuolisille
  - Perusmuotoinen kunnassa: työttömät työnhakijat, kansainvälistä suojelua saavat, lasten kotihoidon tukea saavat, pyytäneet ja kotoutumista edistävien palveluiden tarpeen ilmoituksen perusteella tavoitettavat
  - Monialainen yhdessä kunnan ja hyvinvointialueen välillä: kiintiöpakolaiset, ilman huoltaja alaikäisenä tulleet, ihmiskaupan uhrit, toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavat tai muu kansainvälistä suojelua saava, jos hänen kotoutumisensa edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamista.
- Kotoutumissuunnitelman keston esitetään olevan yksilöllinen. Pääsääntöisesti kesto olisi kuitenkin enintään kaksi vuotta.
  - Osalle voi riittää myös kahta vuotta lyhyempi aika, mutta mahdollistettaisiin myös pidempi kesto erityisten tarpeiden vuoksi. Kotoutumissuunnitelman keston jatkamisen edellytyksistä säädettäisiin kotoutumislaisissa.
  - Mikäli henkilö ei olisi työllistynyt kotoutumissuunnitelman päättyessä, työllistymistä edistävästä jatkotoimista sovittaisiin työllistymissuunnitelmalla, kuten nykyisinkin.
- Kokonaisuutena esitysten tavoite on nopeuttaa kotoutumista ja työllistymistä.

Koulutus ja omaehtoiset opinnot

- Työvoimapalvelu-uudistuksessa valmistellaan työvoimapalveluiden siirtämistä kunnille, jolloin myös työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen järjestäminen siirtyisi kunnalle.
- Kotoutumislain nojalla on mahdollista tukea omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella laissa säädetyin edellytyksin. Uudistuksessa muutettaisiin näitä edellytyksiä, jotta maahanmuuttajien mahdollisuudet kehittää osaamistaan eivät heikkene kotoutumissuunnitelman keston lyhentyessä.
  - Alle 25-vuotiaille esitetään kotoutumissuunnitelman pidennystä enintään vuodella, jos omaehtoiset opinnot ovat kesken
  - Yli 25-vuotiaille esitetään, että he voivat jatkaa kotoutumissuunnitelman aikana aloitettuja omaehtoisia opintoja loppuun kotoutumissuunnitelman päättymisestä huolimatta, jos edellytykset täyttyvät. Ei oikeutta kulukorvaukseen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston ylittävältä ajalta.
  - Vapaan sivistystyön lakia muutettaisiin siten, että opiskelu olisi maksutonta maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman voimassa oloaikana sekä vuosi sen jälkeen

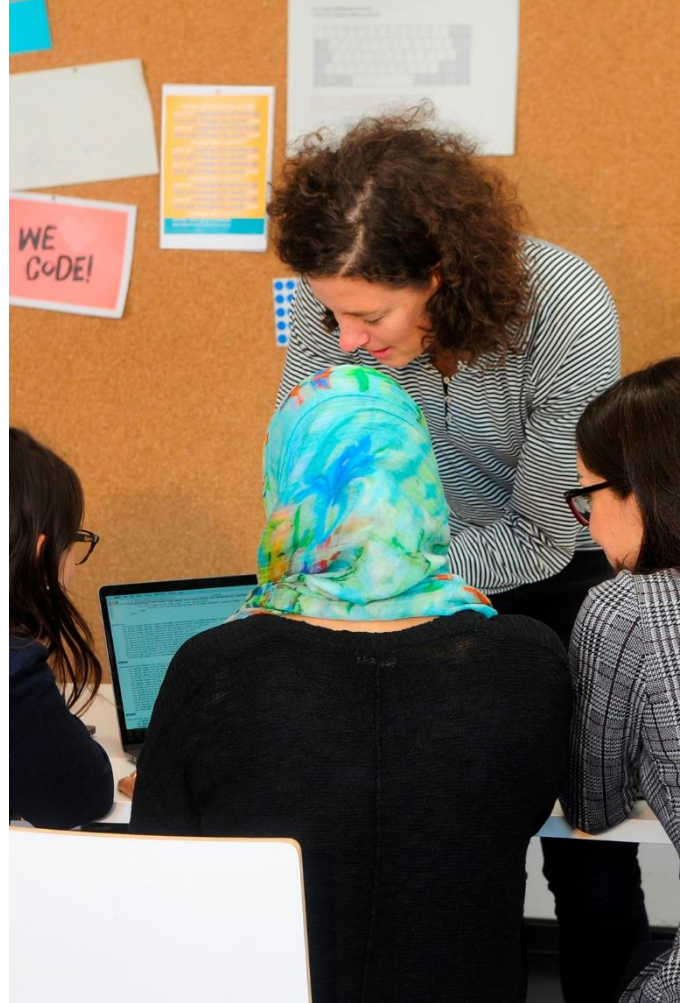
Kuntien ja hyvinvointialueiden välinen työnjako

- Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma
- Kunnan ja hyvinvointialueen yleisen palvelujärjestelmän mukaiset palvelut myös maahanmuuttajille.
- Kuntien erilaisten tilanteiden huomioimiseksi palveluita voidaan järjestää kuntien yhteistyöhön perustuvilla malleilla.
- Yhteistyö ja koordinointi kuntien ja hyvinvointialueiden välillä on keskeistä.

Kuntaan ohjaaminen ja pakolaisten vastaanotto

- Kunta päättäisi jatkossakin pakolaisten vastaanotosta ja tekisi siitä sopimuksen ELY-keskuksen kanssa.
- Kunta ja ELY-keskus sopisivat myös yksittäisen henkilön ohjaamisesta kuntapaikalle.
  - Kunnan tulisi kuulla hyvinvointialuetta ennen kuntaan ohjaamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sote-tarpeita.
  - Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten osalta sovittaisiin kunnan, hyvinvointialueen ja ELY-keskuksen välillä kuntaan ohjaamisesta.
- Kuntapaikalle vastaanoton järjestelyissä keskeistä tehokas yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä

Ilman huoltajaa maassa asuvat lapset ja nuoret

- Perheryhmäkotitoiminnasta säädettäisiin sosiaalihuoltolaissa (vastuu hyvinvointialueella).
- Tuki 25-ikävuoteen asti sekä hyvinvointialueen että kunnan yleisen palvelujärjestelmän mukaisissa palveluissa.
- Säädettäisiin poikkeus, että kansalaisuuden saanut alaikäisenä ilman huoltajaa tullut olisi oikeutettu kotoutumislain mukaisiin palveluihin. Korvaukset 25-ikävuoteen asti.
- Säädettäisiin edustajarekisteristä sekä kehitettäisiin edustajajärjestelmän ohjausta ja valvontaa

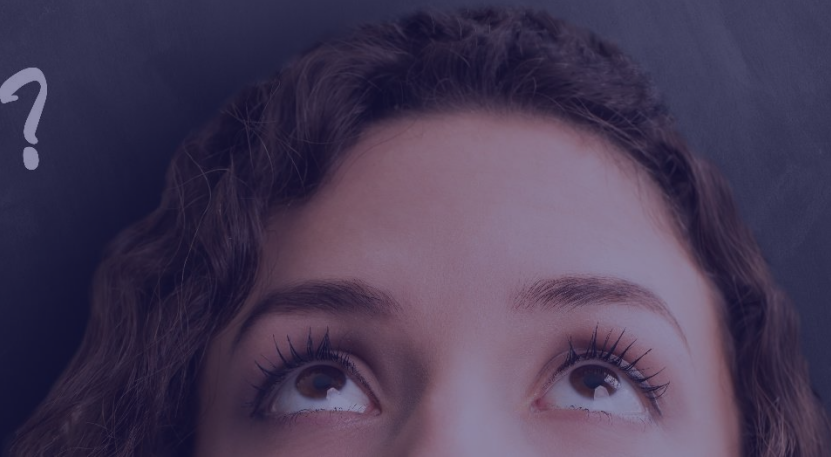
Kotoutumisen alkuvaiheen asiakastietojärjestelmä

- TE-palvelujen URA-asiakastietojärjestelmän korvaamista valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriön TE-Digi-hankkeella.
- Työvoiman ulkopuolella kuntien palveluiden piirissä olevia kotoutujia varten tarvitaan toinen ratkaisu asiakastietojen hallintaa ja viranomaisten välistä tietojenvaihtoa varten.
- Nykyisin käytössä on useita asiakastietojärjestelmiä, jotka eivät keskustele keskenään. Niiden sijaan tarvitaan yhtenäinen järjestelmä, joka parantaisi myös tiedon kumuloitumista ja kotoutumisen edistämisen seuranta.
- Kotoutumislaisissa säädettäisiin, että kunnan tulisi käyttää valtakunnallista järjestelmää tai muuta järjestelmää. Kummassakin tapauksessa tiedot tulisi tallentaa uuteen valtakunnalliseen kotoutumisen tietovarantoon.
- Tietojärjestelmien käyttöönotossa siirtymäaika, viimeistään otettava käyttöön vuonna 2025

Kysymyksiä

Kiitos!

Mira.karppanen@gov.fi